

Kvittering på innsendt svar på Gi innspill til stortingsmelding om bærekraftsarbeidet i Norge

Saksnummer: 24/3172

Sak: Gi innspill til stortingsmelding om bærekraftsarbeidet i Norge

Levert: 15.10.2024 13:39

Svartype: Med merknader

Jeg svarte som: Bruker- og interesseorganisasjon

Avsender: Norsk bibliotekforening

Kontaktperson: Helene Heger Voldner

Kontakt e-post: helene.voldner@norskbiibliotekforening.no

Innspill til stortingsmelding om bærekraftsarbeidet i Norge

Norsk bibliotekforening (Nbf) er en interesseorganisasjon med omtrent 3000 medlemmer, som inkluderer både enkeltpersoner og institusjonsmedlemmer. Nbf organiserer hele biblioteksektoren, og omfatter både skolebibliotek, folkebibliotek og fag- og forskningsbibliotek. Bibliotekene står i en særstilling i å nå ut den norske befolkning gjennom et helt livsløp, gjennom de ulike bibliotektypene.

Oppsummering

Norsk bibliotekforening mener at

- Økt kunnskap om bærekraftig utvikling i hele befolkningen bør være politisk mål.
- Bibliotekenes rolle som kunnskapsformidler bør innlemmes i politiske mål og planarbeid.
- Organisatoriske og finansielle barrierer for samhandling og samarbeid tverrsektorielt og med frivilligheten bør senkes.
- Bibliotekene bør få et klart offentlig oppdrag i arbeid med grønn omstilling.
- Bibliotekenes infrastruktur kan nyttiggjøres i å nå hele befolkningen.
- Bibliotek er sirkulær- og delingsøkonomi i praksis, og er en kraft og ressurs som kan utnyttes, gitt gode rammevilkår, forutsetninger og forankring.

Bibliotekene er sirkulær- og delingsøkonomi i praksis. For å kunne utnytte sitt fulle potensial må bibliotekene innlemmes i planverk og styringsdokumenter, og arbeidet som nedsettes må anerkjennes lokalt og i egen institusjon. Bibliotekene tillegges stadig flere oppgaver, og skal de løses godt må det følge med plan for ressursbruk lokalt.

Det grunnleggende premisset i bærekraftsarbeidet om at alle skal med, «leave no one behind», er også bibliotekets kjerneoppgave. Som institusjon sikrer det tilgang til kunnskap og informasjon, en opplyst befolkning og er en forutsetning for et levende demokrati. Bibliotekene spiller derfor en viktig rolle i bærekraftsarbeidet. Sammen med resten av kulturaktørene er bibliotekene viktige som samlet felt, både med kulturens egenverdi og kraft, og som mål og middel for å skape endring og forandring i samfunnet.

Kunnskap om bærekraft og grønn vekst, og tilgang til informasjon sikres gjennom sterke bibliotek over hele landet. Fylkesbibliotekene driver kompetansehevende tiltak og ser folkebibliotek i en sammenheng lokalt, og har flere gode tiltak på bærekraft.

Velferdssamfunnet: Hele befolkningen, gjennom hele livet

Bibliotekene er unike ved at de treffer befolkningen, gjennom ulike livsfaser, gjennom hele livet. Som en sirkulær bevegelse: Fra folkebiblioteket, til skolebibliotek, til universitet- eller høyskolebibliotek, og deretter tilbake igjen til folkebiblioteket. Her møter du også hele resten av befolkningen, der de er, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn eller andre skiller. Statistikk fra 2023 viser også at barn og unge med innvandrerbakgrunn er mest på biblioteket (<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/statistikk/norsk-kulturbarmometer/artikler/barn-og-unge-med-innvandrerbakgrunn-leser-mest-boker#:~:text=Personer%20med%20innvandrerbakgrunn%2C%20og%20spesielt,det%20siste%20%C3%A5ret%20i%202023>).

Som et sted for å bygge trygge og bærekraftige velferdssamfunn er biblioteket viktig på flere viktige felt:

- Som er en integreringsarena, med konkrete aktiviteter og tiltak, eller som lavintensiv møteplass på tvers av skillelinjer.
- Et sted du kan gå uten noen forkunnskaper eller forventninger, og der det er mulig å finne ro og trygghet.
- Tilbyr tjenester som motvirker utenforskap og frafall, både som møteplass og gjennom aktive tiltak som jobbsøkerkurs og andre aktiviteter.
- Med svak eller ingen tilknytning til arbeidslivet kan biblioteket være et sted å føle seg trygg, og et sted for å delta i aktiviteter eller møte andre. Det bidrar til økt livskvalitet.
- Stadig flere faller utenfor digitalt, og bibliotekene er avgjørende for å minske det digitale skillet som er i ferd med å etablere seg. Både gjennom å tilby digital infrastruktur som pc og nett til alle, og gjennom konkrete kurs og veiledning.
- Som en trygg arena for alle jobber bibliotekene forebyggende.
- Sammen med resten av kulturfeltet er bibliotekene er del av vår nasjons beredskap.
- Bibliotekene bidrar til å minske forskjellene, er et utjevneende tiltak, og bidrar til sosial mobilitet, gjennom å sikre at alle får lik tilgang til kunnskap og informasjon.
- Både lesing, kunnskap, aktiv deltakelse, utfordringer og fysiske menneskemøter med andre bidrar til god folkehelse. Både for den enkelte, og for samfunnet som helhet.

- Demokratiet vårt bygger på de prinsippene også bibliotekene lener seg på.

Sirkulærøkonomi og delingskultur

Prinsippene om delingskultur er en del av bibliotekets grunnleggende premisser. Ved at flere kan bruke samme rom, lese de samme bøkene, låne utstyr og levere alt tilbake for at en annen senere kan bruke de samme materialene er det både sirkulær økonomi i praksis, i tillegg til at det bygger kunnskap og forståelse for at flere kan benytte seg av de samme ressursene.

Bibliotekene er en viktig bidragsyter for å sikre og legge til rette for grønn vekst i samfunnet, gjennom egne tiltak, og som institusjon.

Forskningsprosjektet Upscale undersøker hvordan lokale delingsordninger kan styrkes, gjennom å se på bibliotekenes rolle i en delingsøkonomi, og hvordan bibliotek kan benyttes som knutepunkt (<https://cicero.oslo.no/no/prosjekter/upscale-oppskalering-av-baerekraftig-delning-ved-hjelp-av-offentlige-biblioteker/upscale>).

Grønn vekst: Praksis og kunnskap

Bibliotekene er praksisarenaer for deling og gjenbruk. Men det er også først og fremst et sted for kunnskap, og tilgang til informasjon for hele befolkningen. Gjennom å stille bøker, medier og litteratur i ulike formater tilgjengelig kan befolkningen tilegne seg mer kunnskap om grønn vekst, og endre egne handlinger og perspektiver. Gjennom aktiviteter som samtaler, arrangementer og ulike tiltak og prosjekter om dette temaet, aktiveres denne kunnskapen, og levendegjøres for flere.

God kunnskap om bærekraftig utvikling i befolkningen forutsetter en lesende befolkning, med kompetanse til å tilegne seg kunnskap, og forutsetninger for å forstå og vurdere og informasjonen. Slik sikrer vi også en befolkning som deltar aktivt i ordsiftet og demokratiet og styrker samtalen om grønn omstilling i samfunnet ellers.

Sikkerhet og beredskap

I kriser har bibliotek ofte blitt brukt som samlingssted, blant annet under orkanen Katrina, eller i Ukraina. Som et fysisk sted med strøm, nett og rom er bibliotekene et tilfluktssted, både i konkret og overført betydning. Både en opplyst befolkning, med tilgang til kunnskap og informasjon, og biblioteket som fysisk hus er en del av vår beredskap, og er med på å sikre en motstandsdyktig befolkning.

Som en del av et lokalsamfunns beredskapsplaner kan bibliotekene spille en rolle i kritisk infrastruktur, med tilgang til nødvendige basisfunksjoner.

Bibliotek skaper attraktive lokalsamfunn

Folkebibliotek, skolebibliotek og universitets- og høyskolebiblioteker finnes over hele landet. Gode kulturtilbud, gode møteplasser og gode arenaer lokalt bygger attraktive lokalsamfunn og gjør det mulig å bo og leve godt i hele landet. God utvikling, god arealplanlegging og en plan for demografisk vekst og endring er en forutsetning for godt bærekraftsarbeid. Bibliotekene er en viktig faktor som møteplass, sted, lokale, kulturtilbud og kunnskapsinstitusjon for å utvikle gode og attraktive byer og lokalsamfunn.

Bibliotekene gir rom for å møtes og utveksle informasjon, et sted for kulturfrivilligheten, for andre frivillige organisasjoner og lag, og de styrker sivilsamfunnet.

Helhetlig arealplanlegging og samarbeid, planverk

Skal bibliotekene spille den rollen de har potensiale til, er det avgjørende at det planlegges fra start, og at det legges til rette for det gjennom forankring i planverk lokalt, regionalt og nasjonalt, i planverk som utarbeides. Som andre aktører som spiller en viktig rolle i bærekraftsarbeidet må bibliotekene anerkjennes for den innsatsen som gjøres, og det må avsettes ressurser og midler for å kunne gjennomføre.

Det er ikke nødvendigvis mer midler eller ressurser som er nødvendig, men forpliktende samarbeid med andre roller som koordinatører eller andre sektorer må anerkjennes, og det må legges til rette for å jobbe tverrsektorielt for å løse sammensatte utfordringer. Interne kommunale overføringer kan gjøres, der man ser at bibliotekene løser oppgaver innenfor bærekraft kan midler avsatt til grønn vekst overføres til biblioteket, som en modell.

Det må være en bevisst arbeidsdeling lokalt. I dag faller mange arbeidsoppgaver på bibliotekene, uten at det er styrt. Antallet ansatte i bibliotek synker ([folkebibliotekloven-2014-hva-forte-den-til.pdf \(innlandetfylke.no\)](#)), mens arbeidsoppgavene øker ([Folkebibliotekene i Norge 2024 - Statusrapport om bemanning og kvalitet \(innlandetfylke.no\)](#)). Samtidig øker besøkstallet i norske folkebibliotek. ([Statistikk for folkebibliotek - Statistikk \(bibliotekutvikling.no\)](#)). Dersom bibliotekene skal tillegges enda flere oppgaver vil det derfor føre til dårligere kvalitet i alle tjenester.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.